

Seznam příloh

Příloha č. 1: Útěky a opakované příjmy z útěku do ZDC a příjmy žadatelů o mezinárodní ochranu (tabulka)

Příloha č. 2: Nezletilí bez doprovodu podle místa vstupu do řízení o udělení mezinárodní ochrany (tabulka)

Příloha č. 3: Rozhovor s ředitelkou Zařízení pro děti-cizince Mgr. Zuzanou Vučkovou (interview)

Příloha č. 1 Útěky a opakované příjmy z útěku do ZDC a příjmy žadatelů o mezinárodní ochranu (tabulka)

	útěky	opakované příjmy z útěků	žadatelů MO
2006			68
2007	66	28	34
2008	41	21	40
2009	11	19	7
2010	4	16	7
2011	11	12	9

Příloha č. 2 Nezletilí bez doprovodu podle místa vstupu do řízení o udělení mezinárodní ochrany (tabulka)

	2002*	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ZZC	83	77	58	34	17	4	2	1	0	1
Letiště Praha-Ruzyň		12	5	41	47	28	25	2	3	0
AZ-PřS	132	105	32	25	16	10	3	4	2	3
ZDC				6	12	14	6	2	1	4
v soukromí**								3		
celkem	215	194	95	106	92	56	36	12	6	8

*část z AZ-PŘS pravděpodobně v Ruzyni není specifikováno ve zprávě

**3 Ukrajinské děti, co zůstaly na území ČR, žádost podali jejich zástupci

Příloha č. 3 Rozhovor s ředitelkou Zařízení pro děti-cizince Mgr. Zuzanou Vučkovou provedený 17.12.2013 (interview)

Ne všichni NBD jsou zadrženi nebo projdou ZDC. Ty děti mohou ČR pouze procházet nebo například ilegálně žít v nějaké komunitě, kde o nich někdo neví. Existuje nějaký oficiální odhad kolik NBD se může v ČR vyskytovat?

Teoreticky všechny děti – NBD by měly projít naším zařízením. Ale kolik jich může být ve skutečnosti, vlastně nikdo neví. Je pravděpodobné, že například ve vietnamské nebo čínské komunitě bude existovat nějaké procento nezletilých, kteří sem přicházejí díky

obchodu s lidmi a jsou tady pro to, aby vykonávali práci. Občas se stane, že bývají zadrženy děti, které pracují například na tržnicích a nechodí do školy, ale kolik takových dětí ve skutečnosti v ČR je nelze říct. Oficiální statistiky Ministerstva vnitra sledují pouze počet nezletilých žadatelů o azyl, takže sem spadá jenom zlomek toho, co vlastně prochází naším zařízením. Žadatelů o azyl od roku 2004, kdy jsme zahájili svou činnost, rapidně ubylo. V současné době nemáme jediného žadatele o azyl, a přesto jsme ze 2/3 naplněni. V našem zařízení jsou všechno děti, které mají jinou formu pobytového statutu v ČR, ať už to jsou trvalé pobyty, protože víceméně všechny děti které jsou svěřeny do ústavní výchovy na základě rozhodnutí soudu, mají automaticky oprávnění trvalého pobytu na naší adrese, anebo pak jde například o doplňkovou ochranu nebo nějakou jinou formu legalizace pobytu v ČR.

Existuje nějaký důvod, proč ten nezletilý o mezinárodní ochranu nepožádá? Napadá mě, že to může souviset s Dublinským řízením a tedy tím, že už mu byla jednou zamítnuta.

To je také možnost. V mnoha případech ale nemají potřebu to řešit, dokud nedovrší 18 let resp., dokud mají možnost setrvat pod ústavní výchovou. Pro ně je to výhodné. Mají povolení k trvalému pobytu, mohou se u nás vzdělávat. My máme povinnost o ně pečovat včetně zdravotního stavu, mají zdravotní pojištění a to je pro ně obrovskou výhodou. Pokud mluvíme o NBD, často se řeší pobytový status až v okamžiku zletilosti nebo resp. po vypršení ústavní výchovy, která v některých případech může být až do 19 let věku, tak jako to může být i u českých dětí umístěných do ústavní výchovy.

Máte nějaké informace o dětech, které prchají ze ZDC? Dá se říci, jakou roli v tom hraje např. organizovaný zločin?

Já jsem se hodně věnovala právě obchodu s dětmi, také ve spolupráci s MV, kde k této problematice existovala pracovní skupina. Samozřejmě monitorujeme děti, kde je podezření z obchodování s lidmi. Máme vypracováno určité schéma, ve kterém ohlašujeme naše podezření přes policii. Kdysi v působnosti MPSV fungoval také registr opakovaně umístěvaných dětí, kde bylo podezření na obchodování, ale bohužel se změnou obsazení ministerstev občas dojde k přerušení některých projektů a myslím si, že je škoda, že už není funkční. Ale my samozřejmě všechna tato podezření hlásíme a vedeme další kroky jako je spolupráce s odbornými pracovišti, vyšetřování klientů a následná terapie. Určité procento obchodovaných klientů pravděpodobně je. Avšak co se týká dětí - NBD, které od nás utekly nelze hovořit o obchodování. Spíše se jedná o klienty, kteří směřovali někam jinam, většinou

do západní Evropy, a shodou okolností byly zadrženi na území ČR. Tyto děti po určité době, kdy obnoví své kontakty, pak na západ odcházejí a jsou hlášeni polici jako klienti na útěku.

Pokud ale srovnáme počty úteků s těmi, kteří jsou zadrženi tak zjistíme, že počty zadržovaných jsou mnohem menší, oproti počtu úteků.

Na útěku jsou evidovány děti, od roku, kdy utekli do té doby, než dovrší zletilosti. Teprve v okamžiku 18. roku věku je můžeme vyřadit z evidence. Tedy pokud někdo uteče v šestnácti letech věku, vedeme ho v evidenci útekářů další 2 roky. Takže je možné, že kvůli tomu se navyšuje procento úteků. Těch aktuálních úteků si nemyslím, že je tolik. Jsou to například opakované úteky, nebo pokusy o útěk dětí, které jsou z rodin cizinců trvale žijících v ČR a mají potřebu nějakým způsobem řešit svoji akutní situaci. Jsou to děti, o kterých například vím, že dneska utečou z nákupního centra, když se jdou podívat na vánoční stromeček, ale zítra jsou zpátky. Jdou se podívat domů nebo mají potřebu kontaktu s někým blízkým. Přesto jsou ale nahlášeni naším zařízením polici ČR a ve spolupráci s OSPOD je pak situace dále řešena.

Proč, kromě toho, že je tady obrovské množství dětí ze Slovenska, jste v roce 2010 přijali 3 děti z Česka?

Ano, to se může stát a to tehdy, pokud se jedná o sourozeneckou skupinu. Stává se třeba, že se rodina cizinců dostane do sporu se zákonem, rodiče jsou vzati do vazby nebo dokonce do výkonu trestu, a jedno z těch dětí má už české občanství, protože se narodilo v ČR nebo má dokonce jednoho rodiče Čecha. Nicméně žijí ve své komunitě a i to dítě s českým občanstvím nezvládá vůbec jazyk nebo se třeba jedná se o sourozeneckou skupinu. Potom je samozřejmě v zájmu dětí netrhat sourozence a společně je umístit do zařízení. Stejně tak máme například Američany, kteří jsou vlastně Slováci.

V souvislosti se slovenskými dětmi jsem si všiml, že podle statistiky příjmů se nijak výrazně nezměnil nebo nesnížil jejich počet po kritice ombudsmana v roce 2012?

To jsou věci, které my neovlivníme. K nám přicházejí děti na základě rozhodnutí soudu, takže pakliže soud uzná za vhodné a v zájmu dítěte takového klienta umístit do našeho zařízení, tak ho samozřejmě přijmeme. Je pravda, že zatím se nezměnil pohled na slovenské dítě – stále je to cizinec, stále je to občan cizího státu. Zároveň musím říct z vlastní zkušenosti, že minimálně 80% těchto dětí, které jsou k nám umísťovány, mají jazykovou bariéru jako ostatní klienti. Jsou to děti, které například pocházejí z východního Slovenska,

kde jsou vzdělávány v maďarštině nebo v jiném jazyce než je slovenština, případně se doma mluví jenom romsky. Například nedávno jsme sháněli tlumočníka do romštiny, protože klient se nebyl schopný domluvit jinak než romsky. Takže pobyt takového klienta v našem zařízení je opodstatněný. ZDC také vzhledem k dlouholetým zkušenostem a kontaktům velmi dobře zvládá procesy repatriace slovenských klientů a jejich umísťování do výchovných zařízení na Slovensku.

Z jakého důvodu myslíte, že je tak velký počet NBD z Číny a Indie?

Já tedy nemám zkušenost, že by byla nějaká významná dlouhodobá převaha některého etnika. Pokud se týká slovenských občanů, musím připomenout, že jsou k nám umísťovány sourozenecké skupiny, které ty počty navyšují. Nebylo výjimkou, že jsme přijímali desetičlennou rodinu. Často to bývají třeba 2-3 děti z jedné rodiny, které přijímáme a proto se průměr navyšuje. Avšak nemohu říct, že by trvale bylo navýšeno některé etnikum, spíše to přichází ve vlnách, které jsou reakcí na události ve světě. Měli jsme vlnu Indů, ale to bylo zpátky v roce 2006, pak to byla vlna afghánských klientů na podzim a v zimě 2011 a pak v roce 2012...

Nebo velká migrační vlna Kurdů nebo Čečenců...

Ano. To zpravidla souvisí s politickou situací v tom kterém státě. Podle toho, jaká je situace a v jakém ohrožení se obyvatelé nacházejí, vzniká migrace do Evropy. Tito neodcházejí ze země původu z ekonomických důvodů, ale často prchají z prostředí, které je pro ně významně ohrožující.

Jak probíhá následná péče o nezletilé? OPU má v této oblasti nějaké projekty jako například „Dům na půl cesty“, ale existuje nějaká oficiální/vládní alternativa?

Vládní program udává obecné podmínky následné péče o NBD, avšak kromě našeho zařízení není dosud zřízena žádná jiná státní organizace, která takovou péči poskytuje. Dělají to NGOs a děláme to my. My máme tu povinnost se o ty klienty postarat, připravujeme je na odchody ze zařízení, snažíme se, aby každý klient, který od nás odchází, měl zajištěnou práci, měl zajištěné bydlení, abychom věděli, že se dokáže o sebe kvalitně postarat. Jinak spolupracujeme samozřejmě s těmi neziskovými organizacemi. Zejména OPU je náš dlouholetý spolupracovník.

Co se děje s klientem, který žije v ČR na základě trvalého pobytu, který získal díky tomu, že je umístěn ve vašem zařízení, ale například vlivem Dublinského řízení již nemá právo získat mezinárodní ochranu, po ukončení pobytu v ZDC?

Takovýto klient už nemá trvalý pobyt na naší adrese a před tím, než nás opustí, s ním řešíme, jakou formou pobytu se bude etablovat v ČR. Takže má-li tady klient kde být, má zajištěné ubytování a není to zrovna ubytovna, tak samozřejmě se žádá o trvalý pobyt nadále, ale na jiné adrese. Jinak se to pak řeší podle každého jednotlivého případu a podle důvodů emigrace. Zde opět významně pomáhá OPU.

Dále je možnost samozřejmě návratu do země původu. Teoreticky se může stát, že klient nezíská trvalý pobyt a je vyhoštěn, ale v praxi se toto nikdy nestalo a vždy se našla nějaká možnost. Jediný návrat do země původu byl na vlastní žádost.

Můžete popsat roli NGOs v ZDC?

Často spolupracujeme s OPU, kterou považují za opravu kvalitní zejména na poli právního poradenství. Poskytují opravdu velice kvalitní služby a zároveň v rámci některých projektů u některých klientů poskytují nejenom tyto právní služby nebo návaznou péči, o které jsme mluvili dřív, ale pomáhají i v rámci pobytu v našem zařízení a zajišťují některé nadstandardní služby, které my si z našeho rozpočtu nemůžeme dovolit. Jde například o některé dražší učební pomůcky nebo některé doučovací kurzy, ať už se jedná o jazykové kurzy, autoškoly nebo nějaké doplňkové odborné kurzy. Teď například měly děti možnost navštěvovat kadeřnický kurz. Jiná NGO zase nabízí více volnočasových aktivit, například různé kroužky abychom našim klientům pomohli v socializaci a aby byly více v kontaktu s českou populací, aby poznaly více historii ČR atd. Takže to všechno jsou věci, které jsou finančně náročnější, a my si je moc nemůžeme dovolit, a proto vítáme participaci na některých projektech, které jsou už třeba i přímo šité na míru našim klientům.

Jakým způsobem je vašim klientům umožněno (pokud tedy je umožněno), aby udržovaly své kulturní tradice? Ve všech oficiálních dokumentech týkajících se ZDC stojí, že by se zde mělo vytvořit multikulturní prostředí, na druhou stranu ve srovnání např. s dětmi cizinců, jejichž rodiče si mohou dovolit je posílat do soukromých škol např. v angličtině a nejsou nijak nuceny se „začlenit do českého prostředí“, oproti tomu mi přijde, že v ZDC už z principu jeho funkce musí existovat nějaké asimilační tlaky. Navíc je sem umístěno velké množství dětí pocházejících ze značně rozdílných kultur dá se to vůbec nějakým způsobem skloubit?

My pochopitelně respektujeme etnikum i náboženské vyznání našich klientů. Umožňujeme jim návštěvy jejich kostelů, mešit, farností, modliteben atd. V Praze je spektrum poměrně široké. Naučíme klienty jezdit na místo určení a po zaučení už samostatně navštěvují místa svého náboženského vyznání. Pokud skutečně je někdo bigotně věřící a potřebuje provádět některé rituální úkony v průběhu dne, domluvíme se (dokonce jsme nakupovali i modlicí koberečky) a klient se skutečně může rituál udělat klidně i v průběhu vyučování nebo může odejít do místnosti k tomu určené. Opravdu s tím nemáme žádný problém a ani jsme nezažila, že by došlo k nějakým zásadnějším rozmíškám. Respektujeme i ramadán, Věnujeme pozornost i jiným tradicím jednotlivých etnik a bývají to velmi příjemné zážitky pro všechny. Můžeme tak například třikrát, čtyřikrát do roka slavit Nový rok. Lze-li to a je-li to dostupné, nakoupíme i některé potraviny na výrobu tradičních jídel, děti nám něco uvaří, předvedou atp. Toto jsou věci, které obohacují nás všechny a je skvělé s nimi tyto zážitky prožívat. Na druhou stranu my jim samozřejmě nabízíme naše české tradice, takže slavíme české Vánoce, protože prostě jsme křesťané a pokud chtějí žít v ČR tak s těmi tradicemi musejí být seznámeni a musí je také do určité míry znát a respektovat.

S tím jídlem je to tedy tak, že máte různé jídla pro různé skupiny, třeba košer stravu atd.?

To pochopitelně nejde, jelikož jsme vázáni českými normami pro dětské domovy, takže do toho se musíme vejít. Co jsme zcela vypustili z jídelníčku je vepřové maso. Vaříme převážně bílé maso, drůbež a hodně ryby, což je taková strava, která není omezující téměř pro nikoho, přesto pokud někdo má nějaký problém pak je možné, aby nekonzumoval maso a bral si jenom přílohu, případně je maso nahrazeno jiným způsobem.

Ráda bych se ale ještě vrátila k těm soukromým školám. I od nás třeba odcházejí klienti na soukromé školy. My hledáme spolupráci s nadačními fondy, které naše děti podporují, takže máme například děti na Open Gate, tam jsou velice spokojení. Děti, které

chodí na soukromé gymnázium, mají u nás možnost podpory některého nadačního fondu a kromě toho naši klienti, kteří žijí na detašovaném pracovišti na Hájích, jsou podporováni Výborem dobré vůle. Předkládají pravidelně své studijní úspěchy a je jim přiznáváno stipendium.

Mají děti v zařízení nějaký kontakt s rodiči v zemích původu?

Samozřejmě, každý klient má po nástupu do zařízení možnost telefonovat do své země. Kontakt je jim umožněn, aby sdělili rodičům, kde jsou, co se s nimi děje a aby i rodiče o nich měli povědomí. Nicméně toto je na rozhodnutí klienta a někteří klienti třeba v rámci ochrany své rodiny ani neudávají, že rodiče existují a třeba až po určité době, kdy k nám získají důvěru a jsou nějakým způsobem etablovaní, tak si dovolí je kontaktovat. Nebo to jsou třeba sirotci a ti pak většinou kontaktují někoho blízkého. Toto je věc, ve které je podporujeme, a myslím si, že je to správně a ať chceme nebo nechceme, vždycky to jsou děti s rodinou. My jim říkáme nezletilí bez doprovodu, ale oni odněkud pocházejí a mají svoji primární rodinu a ta rodina jim nějakým způsobem vstupovala do života, něco jim dala a oni navazují na tu rodinu, navazují na její tradice na její vnitřní uspořádání a mnohdy je to tak, že ti klienti jsou s nimi v kontaktu a ta rodina má určitý režim a řád a nějaké podmínky, za kterých ten klient odešel do zahraničí, a ty podmínky musí splnit. Takže i tohle je potřeba velice dobře vnímat a asi i odezírat, abychom pochopili dobře každého klienta, co vlastně chce a co potřebuje.

Nyní bych se rád přesunul k fungování zařízení. Mohla byste prosím stručně shrnout problematiku spojenou s Permonem a poté přejít k tomu, jak se změnila činnost zařízení po přijetí nové vládní koncepce?

Ukázalo se, že Permon už neplní svojí funkci tak, jak byl zpočátku nastavený, a to i vzhledem ke změně klientely, která nastala v průběhu období. Rozhodnutím zřizovatele bylo tedy zařízení Permon ~~zrušeno~~. Je pravda, že kolem toho byl velký mediální humbuk, který byl možná trošičku zbytečný, a nechtěla bych zabíhat s ohledem na ochranu bývalých pracovníků a s ohledem na ochranu bývalých klientů do nějakých podrobností. My jsme Permon zřizovali s vidinou toho, že ty děti, které ještě nejsou připraveny na integraci do české společnosti, budeme dál vzdělávat v českém jazyce, a pak tedy budou začleňovány. Ale ukázalo se, že takových klientů ubývá. Nicméně Permon se zrušil a klienti byli umístěni do různých zařízení, případně navraceni do rodin podle toho, jaká byla situace a možnosti konkrétních klientů. Někteří z nich přešli sem do diagnostického ústavu na dlouhodobý pobyt, takže v současné

době my provozujeme diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní školu. Středisko výchovné péče v detašovaném pracovišti se věnuje i české populaci, protože pro tu bylo úplně primárně zřízeno. V současné době se snažím, aby se středisko jednou svou částí věnovalo zejména ambulantní péči o děti-cizince trvale žijící na území ČR a mající nějaký problém. V diagnostickém ústavu jsme museli pochopitelně malinko změnit podmínky, už jenom proto, že jsou zde klienti na dlouhodobých pobytech. V současné době pracujeme na 3 úrovních, kdy primární úroveň je diagnostický pobyt. Děti k nám přicházejí na základě předběžného opatření soudu nebo i nařízení ustavní výchovy a my jsme povinni provést komplexní diagnostiku a na základě těchto výsledků pak rozhodnout, co bude s klientem dál. V případě, že má svoji rodinu a shledá se, že důvody umístění pominuly nebo se najde jeho rodina v nějakém jiném státě EU, tak se snažíme o sloučení rodiny, tedy aby se klient dostal za svoji rodinou co nejdříve. Případně pokud se najde nějaká možnost péče někoho z příbuzných nebo nějaká hostitelská rodina. Je také možné pracovat i s původní rodinou na bázi nějakých delších terapeutických setkávání atp. V případě, že rodina neexistuje nebo nefunguje, jsou 2 možnosti: první možnost je umístit klienta do českého zařízení pro české děti a to tehdy, pokud tam není významná jazyková bariéra a klient je schopný studovat na české škole. Snažíme se samozřejmě najít takové umístění, aby to bylo co nejbližší bydlišti a rodině. Pakliže to není možné z důvodu jazykové bariéry, nebo že nemá rodiče v ČR, pak klient přestupuje do sekundární úrovně, což jsou dlouhodobé pobyty. My tady máme dvě oddělení dlouhodobých pobytů, a to zejména za účelem získání dostatečných kompetencí pro vstup do české společnosti, tedy pro vstup do českých škol a eventuálně pak do následných zařízení českého typu. Těmto dětem se věnujeme zejména po stránce výuky, tedy hlavně českého jazyka, jehož znalost je základním integračním momentem. Pak to jsou samozřejmě výukové kompetence, aby byl klient schopen například udělat přijímací zkoušky na střední školu. Dále se jedná o doplňování vzdělání v naší základní škole, kurz základního vzdělání atp. Pakliže takové kompetence získá, přechází už třeba i za pobytu u nás do české školy. Nemusí se stěhovat do jiného zařízení, není li to zrovna akutní, a může u nás bydlet a docházet do českých škol. Máme tady několik klientů, kteří studují tady v Praze na pražských školách, nebo případně na školách ve středočeském kraji, protože tam započali studia v období, kdy ještě bydleli na Permonu a nechceme je vytrhávat z vytvořených kolektivů. Toto tedy je ta druhá úroveň, třetí úroveň je naše externí pracoviště, studentské oddělení na Praze 4, kde už v takovém volnějším režimu spíše internátního typu žijí studenti SŠ a VŠ. Na studentském oddělení je prakticky plná obsazenost. Mým snem je pak ještě mít čtvrtou úroveň, a to by byl startovací byt, kam by z tohoto oddělení přecházeli klienti, kteří už

ukončili studia a mohli si vyzkoušet život v takovémto startovacím bytě. Na realizaci této čtvrté úrovně se již pracuje s podporou městské části Praha 5.

V nové koncepci se píše, že by se děti měly rozmisťovat rovnoměrně po celé republice, že by se neměly koncentrovat do jednoho zařízení. Toto se naplňuje?

Exkluzivita práce s cizinci je stále na ZDC. To, co jsem říkala na začátku, že umístíme děti podle jejich aktuálních potřeb, možností a respektování jejich nejlepších zájmů stále platí. Je-li to možné, pak klienta umístíme do zařízení českého typu. Hlavně jde o děti pod 15 let, tam většinou není žádný problém a skutečně jezdí do dětských domovů pro české děti. S tímto problémem nemáme, ale specializované pracoviště pouze pro děti - cizince kromě ZDC neexistuje. Co se týká diagnostiky tak tuto práci zvládáme úplně stoprocentně. No a ta naplněnost dlouhodobými klienty je závislá na aktuální situaci. Někdo přijde, někdo skončí, podle toho, jak postupují věkem.

Často skloňovaným problémem v souvislosti s migranty je přístup ke zdravotní péči.

Rizika zdravotní péče tu jsou. Výhoda je, že naši klienti jsou okamžitě pojišťováni u VZP, takže veškerá zdravotní péče je hrazená. Nicméně nikdy nevíme, s čím ten klient přichází a občas se to ukáže až po určité době. Přestože před nástupem každé dítě lékař vždy vidí a po nástupu je prohlíží ještě náš smluvní obvodní pediatr, který klienty ošetří a navrhne další potřebná vyšetření, tak se může stát, že si dítě přivezlo nějaký zvláštní druh onemocnění. Takto jsme tady například měli klienta se žloutenkou typu E, která se v ČR prakticky nevyskytuje. Naštěstí nás nikdy nepostihla nějaká epidemie. V oblasti zdravotní péče se toho hodně zlepšilo. Ze začátku problémy samozřejmě byly, zdravotnictví nevědělo, jak se k tomu postavit, protože klienti měli například špatná rodná čísla, ale v současné době si myslím, že dokážeme s lékaři výborně spolupracovat.

Existují tedy nějaké problematické oblasti, pokud tedy pomineme obchod s lidmi nebo případně to zdravotnictví, o kterém jsme si řekli, že již problematické není?

V současné době si myslím, že to je hlavně o tom nastavit lepší profesní povědomí o našem zařízení. Hodně utrpělo právě již zmiňovanou kauzou Permon. Dospělo se k nějakým organizačním změnám a je potřeba teď si udržet exkluzivitu, zachovat si plnou profesionalitu a snažit se vybudovat opravdu zařízení, které bude plně vyhovovat potřebám těch, pro které je určeno. Pevně doufám, že naše oprávněnost na trhu ústavní výchovy je a nadále zůstane. V současné době si myslím, že není ani potřeba zřizovat další zařízení protože si myslím, že

to co je pro ty klienty nejdůležitější jsme my schopni zajistit. Mimo to, jak bylo řečeno, je možné je dál integrovat do stávající sítě ústavní výchovy, takže osobně nevidím důvod, proč by měla být zřizována další střediska.